

Disputatio juridica inauguralis de pactis

<https://hdl.handle.net/1874/343250>

DISPUTATIO JURIDICA
INAUGURALIS
DE

25
PACTIS,

QUAM

PRÆSIDE DEO TER OPT. MAX.

Ex auctoritate Magnifici Rectoris,

D. JOHANNIS MUNNICKS,

Reip. Ultrajectinæ Poliatri, atque in inclytâ ejusdem Academiâ
Medicinæ Anatomæ & Botanices Antecessoris Ordinarii,

NEC NON

*Amplissimi Senatus Academici consensu, & Alme
Facultatis JURIDICÆ Decreto,*

PRO GRADU DOCTORATUS,

Summisque in UTROQUE JURE Honoribus &
Privilegiis ritè consequendis,

Publico examini subjicit

FREDERICUS HAMEL, Ultrajectinus.

Ad diem 24. Septembris, horâ locoque solitis.

TRAJECTI AD RHENUM,

Ex Officinâ FRANCISCI HALMA, Academiæ
Typographi, clō Ioc Lxxxv.

*Nobilissimis, & Generosissimis Viris
Cognatis meis ac Fautoribus.*

Omni honore ac observantia colendis.

D. D. FRANCISCO à BREDEHOF,

Domino in Pylswaerdt, Prætori, Consuli, Senatori Reipublicæ Hornanæ, Societatis Indiæ Orientalis Præfecto, quondam nomine Ordinum Hollandiæ & Westfrisiæ in confessu Ordinum Confæderatarum Provinciarum Belgii Deputato, nec non eorundem nomine nuper ad Consilium Status Confæderati Belgii Deputato.

D. D. GERARDO HAMEL,

Curia Hollandiæ Advocato.

D. D. HENRICO BOTHENIO,

Reipublicæ Groeninganæ Senatori, ejusdemque Reipublicæ nomine ad Consilium status Confæderati Belgii Deputato, nuper Collegii Architalassici quod est Amstelodami nomine Reipublicæ Groeninganæ Deputato.

D. D. AMILIO COOL,

Exconsuli & ex Senatori Reipublicæ Goudanæ, olim ejusdem Reipublicæ nomine ad Confessum Ordinum Hollandiæ & Westfrisiæ Deputato, Præsidi Assessorum Aggerum Schilandæ,

*Hanc Disputationem Inauguralem ut qualescunque
observantia monumentum extet*

FREDERICUS HAMEL.

AUTHOR.

DISPUTATIO JURIDICA
INAUGURALIS
DE
PACTIS.

THESIS I.

Actum à pactione dictum *l. 1. §. 1. ff. b. t. eaque verba in jure nostro promissive sumuntur l. 1. §. 2. ff. b. t. juncta l. 3. ff. de Pollicitationibus*, pactionis & pacti verbum in genere sumptum æque late patet ac conventio. Pactum definitur à J. C. hoc modo. *Pactum est duorum pluriumve in idem placitum consensus. Scilicet de re aliqua danda facienda vel præstanda: Pacti species sunt duæ pactum nudum & contractus* *l. 1. §. 2. & 3. & l. 2. ff. b. t. l. 3. ff. de Pollicitationibus l. 7. & 20. C. b. t. l. 15. ff. de Præscript. verbis l. 3. ff. de usufructu l. 71. ff. pro socio l. 35. §. 1. C. de inoff. test. l. 20. ff. ad Legem Cornel. de falsis. Pollicitatio vero cum sit offerentis solius promissum, à pacto distinguitur quod sit duorum conventio atque consensus l. 1. ff. b. t. l. 3. de Pollicitat.*

I I.

Nudum Pactum (seu pactum in specie sic dictum l. 27. §. 2. ff. b. t. l. 13. C. b. t. seu pactum conventum l. 7. §. 5. & 7. ff. b. t. seu placitum l. 21. C. b. t. l. 7. C. de transac. seu nuda pactio l. 7. §. 4. ff. b. t.) definitur; *Conventio nudis placiti finibus subsistens*, l. 27. C. locati l. 15. C. famil. *Ercisc.* pactum vero non dicitur nudum, quasi è contrario aliquid esset vestitum, nullibi enim in jure nostro divisio ista reperitur.

I I I.

Uterius Pactum vel publicum est vel privatum, Publicum est *quoties Duces Belli jussu summe Majestatis quadam inter se paciscuntur*, & huc spectant *scœdera induciæ & similia* l. 5. ff. b. t. Privatum est *quod fit à privato de re familiari*. d. l. 5. ff. b. t.

I V.

Præterea pactum legitimum est, vel nec legitimum: Legitimum est quod lege aliqua, Senatus Consulto, Constitutione Principis, edicto Prætoris confirmatum est, ita ut pactum illud actionem pariat vel tollat. nec legitimum contra est, l. 6. ff. b. t. Oritur actio ex donatione pacto perfecta §. 2. *Inst. de donat.* l. 35. §. ult. C. de donat. & ex pacto constitutæ pecuniæ l. 1. ff. de constit. pecunia. §. 9. *Inst. de Act.* & pacto tollitur ipso jure actio injuriarum & furti l. 17. §. 1. ff. b. t.

V.

Adhuc aliud pactum expressum est, aliud tacitum. Expressum est, in quo consensus expressus est, verbis literis vel per nuncium significatus l. 2. ff. b. t. etiam ad interrogationem alterius, si id animo paciscentium non stipulantium fit. l. 7. §. 12. ff. b. t. Tacitum pactum est cum convenisse intelligitur l. 2. l. 4. ff. b.

ff. h. t. l. 4. ff. in quibus causis pignus vel hyp. tacite contrab. ex gr: tacitum pactum est si creditor debitori chirographum reddiderit, tunc convenisse præsumitur, ne creditor à debitore petat *l. 2. §. 1. ff. h. t.* si vero ex pluribus tabulis seu chirographis ejusdem tenoris creditor unum reddiderit, taciti pacti exceptio reo competit. *l. 2. §. 1. & arg. l. 39. ff. h. t. l. 47. ff. de Obl. & Act.* etiam invec̄ta & illata in prædium Urbanum tacite pignori sunt obligata *l. 4. ff. h. t. l. 4. & 6. ff. in quibus causis pignus vel hyp. tacite contrab.* in rusticis prædiis ea tacite pignori non sunt obligata, sed tum demum si expresse convenerit inter colonum & fundi dominum, fructus autem qui ibi nascuntur, tacite pignori sunt obligati ob mercedem locationis *l. 4. & 7. ff. in quibus causis pignus vel hyp. tacite contrab. l. 5. C. eodem §. 3. Inst. de interdictis.*

V I.

Denique pacta alia in rem sunt, alia in personam. in rem sunt quoties generaliter paciscor *ne petas*, in personam quoties paciscor *ne à me petas*. Hoc vero pactum personam non egreditur *l. 7. §. 8. l. 17. §. 3. l. 25. §. 1. l. 21. pr. ff. h. t.* pacta in rem profunt hæredibus & omnibus quos non teneri interest paciscentis *l. 40. l. 21. §. ult. l. 17. §. 5. l. ult. ff. h. t.* Sed si dubitetur utrum pactum in personam, an in rem sit, in rem potius esse præsumitur *l. 7. §. 8. ff. h. t. l. 9. ff. de Probat. l. 8. §. 16. ff. quibus modis pignus solu.*

V I I.

Causa proxima pactorum est consensus paciscentium *l. 1. §. pen. ff. h. t. l. 9. ff. de contrab. emp.* remota est tum jus Gentium, tum Civile, tum prætorium quod talem consensum approbat & ad obligandum vult esse firmum *l. 1. l. 5. l. 6. & 7. pr. & §. 7. ff. h. t.* Unde his cum quibus jus Gentium commune est fides data servanda est *l. 1. pr. ff. & l. 21. juncta l. 23. ff. de negotiis gestis.* ut hostibus *l. ult. ff. de legationibus*, barbaris *l. 6. in fine ff. de bonis*

6 DISPUTATIO JURIDICA

damnatorum, defectoribus quia hostium numero sunt l. 5. §. 1. ff. de Capite diminutis, latronibus l. 31. §. 1. ff. depositi.

VIII.

Quidam quia consentire nequiunt pacisci prohibentur, ut sunt infantes septennio minores, quia intellectum ita consensum non habent §. 10. *inst. de inutil. stip.* nec furiosi, nec mente capiti l. 5. §. 40. ff. de R. J. §. 8. *Inst. de inutil. stip.* l. 1. §. 8. ff. de obl. & Acti. l. 70. §. 4. ff. de fidejuss. l. 2. C. de contrab. emp. Pupillus tamen si consentire potest, lege prohibetur tamen se sine tutoris Auctoritate obligare, l. 5. §. 1. ff. de Auct. tut. pr. *Inst. eodem*, sed conditionem suam meliorem sine tutoris auctoritate facere potest l. 28. ff. h. t. pr. *inst. de Auct. tut.* si autem sine tutoris auctoritate sese obligaverit pupillus, obligatur naturaliter l. 21. ff. ad legem falcidiam l. 1. §. fin. ff. de novat. l. 5. ff. de Auct. tut. l. 3. pr. ff. Commodati, etiam si locupletior factus non est, l. 25. §. 1. ff. quando dies legati cedat l. 127. ff. de v. b. obl. l. 95. §. 2. ff. de solutionibus, locupletatus pupillus post rescriptum Divi Pii in id conveniri potest in quod locupletior factus est, l. 3. §. 4. ff. de negotiis gestis l. 5. ff. de Auct. tut. l. 3. ff. commodati l. 9. junctal. 10. ff. de Institutoria Actione.

IX.

Minores inviti curatores non accipiunt præterquam ad litem §. 2. *inst. de Curat.* l. 13. §. ult. ff. de tut. & curat. datis l. 2. *inst. ff. qui perant. tut.* l. 43. §. 3. ff. de Procuratoribus l. 7. §. 2. ff. de minoribus l. 3. C. de rest. in integrum. Sed si curatores sponte admiserint bona sua neque alienare neque administrare possunt absque curatoris consensu l. 1. §. ult. ff. de minoribus l. 3. C. de rest. in integrum, jus vero personam suam obligandi habent, l. 101. ff. de v. b. obl. nam curator præcipue bonis non personæ datur l. 8. C. de nuptiis unde minor veluti sui juris nuptias contrahere potest l. 20. ff. de ritu nuptiarum.

X.

Prodigi quibus decreto Prætoris (olim id ipsa lege XII. tabularum fiebat l. 1. ff. de curat. furiosis l. 18. ff. qui testa facere) bonis interdictum est l. 1. l. 10. & 15. ff. de Curat. furiosis & aliis, l. 27. ff. de minoribus, conditionem suam meliorem facere possunt sine curatoris consensu diteriorem non æque l. 6. ff. de verb. obl. l. 9. §. 7. ff. de Rebus Creditis l. 3. ff. de novat. Interdictionis formulam, qua usus est Prætor, proponit Paulus in lib. 3. sentent. tit. 4. §. 7. & sic sese habet, *quando tua bona paterna avitaque nequitia tua disperdis liberosque adegestatem perducis, ob eam rem tibi ea re commercioque interdico.*

X I.

Alteri pacisci regulariter nemo potest l. 73. §. ult. ff. de R. J. sed si pater pactus sit ne a se neque a filio petatur pacti exceptio prodest filio l. 33. ff. h. t. Cohæredibus autem filii non prodest, nam uni ex hæredibus consuli concessum est l. 33. ff. h. t. l. 10. ff. de Pactis dotalibus, filiifamilias & servi patri & domino possunt pacisci l. 17. §. ult. l. 18. l. 19. ff. h. t. l. 38. §. 17. ff. de verb. obl. Procurator paciscendo exceptionem doli mali domino acquirit. l. 10. §. 2. ff. h. t.

X I I.

Debitoris pactum fidejussori prodest l. 21. §. 5. l. ult. ff. h. t. nisi pactus sit ut a se non peteretur a fidejussore peteretur l. 22. ff. h. t. quod correctum esse videtur per Novellam quartam Cap. 1. ex qua fidejussori beneficium ordinis competit quod ei alterius pacto non videtur posse auferri, fidejussoris pactum reo ad exceptionem doli prodest si hoc actum sit ne a reo peteretur l. 25. §. ult. l. 26. ff. h. t.

XIII. Si

XIII.

Si Possessor hereditatis pactum inierit cum creditoribus hereditatis, non prodest pactum vero heredi *l. 17. §. pen. ff. h. t. graviter obft. l. 22. ff. de constit. pecunia*, quamvis hæc leges inter sese pugnare videantur, attamen eas conciliari posse, non dubito.

XIV.

Pacifici privati de re familiari possunt, sed jus publicum privatorum pactis mutari nequit *l. 7. §. 14. l. 27. §. 4. l. 38. & 28. ff. h. t. l. 45. ff. de R. J.* porro pacifici licet de rebus licitis & honestis & generaliter J. C. Paulus docet in *l. 27. §. 4. ff. h. t.* quod pacta quæ turpem causam continent non sunt servanda, improbantur itaque pacta ne dolus in deposito præstetur, & quo remittitur Actio delicti futuri non facti *l. 27. §. 3. & 4. ff. h. t.* improbatum quoque est pactum de succedendo, vel non succedendo interpositum super hereditate viventis *l. 61. ff. de verb. obl. l. 4. C. de inut. stip. l. 15. l. 19. & ult. C. h. t. l. 5. C. de pactis conventis tam super dote l. 3. C. de Collat. l. ult. ff. de suis & legitimis heredibus.* observatur tamen tale pactum inter milites *l. 19. C. h. t.* nec non si de hereditate tertii factum sit, & ille consenserit, & usque ad extremum vitæ spiritum in ea voluntate perseveraverit *l. ult. C. h. t.*

XV.

Nudi pacti vis est, ut jure Naturali seu Gentium ex tali pacto oriatur obligatio quæ illo jure sit efficax *l. 1. pr. l. 7. pr. l. 5. §. 2. l. 95. §. 4. ff. de solutionibus & liberat. l. 84. ff. de R. J. l. 26. §. 4. ff. de Pactis dotalibus juncta l. 41. ff. de condit. indebiti*, verum hæc obligatio non est sufficiens ad producendam jure civili actionem, etsi ad excipiendum jure Prætorio sit efficax *l. 7. §. 4. ff. h. t. l. 10. l. 21. & 13. C. h. t.* si vero pacto nudo de aliqua re præstanda

præstanda convenerit & pœnalis stipulatio subjecta sit, promissor tenetur pactum implere, nisi conveniri velit ex stipulatu *l. 5. C. de contrah. & commir. stip. l. 27. C. h. t.* si vero pactum sit de non petendo & stipulatio pœnalis subjecta sit, petente creditore in arbitrio rei est, an exceptione uti velit, an ex stipulatione eum convenire, si vero exceptionem elegerit, stipulatio accepto ferenda est, si vero pœnalem stipulationem elegerit, denegabitur ei pacti exceptio *l. 10. §. 1. ff. de Pactis l. 12. §. 2. ff. de Pactis dotalibus.*

X V I.

Si pacta adjecta sint contractibus bonæfidei in continenti iis insunt à parte actoris *l. 7. §. 5. ff. h. t. l. 13. C. h. t.* contractibus vero stricti juris pacta adjecta non insunt à parte actoris, excipe si stipulationi adjecta sint *l. 4. §. 3. ff. h. t. l. 27. C. eodem l. 11. §. 1. & 40. ff. de Rebus Creditis.* ratio est summa affinitas quam stipulatio cum pactis habet, ita ut sæpe dubitetur, utrum pactum sit, an stipulatio *l. 7. §. 12. ff. h. t.* pacta adjecta in continenti inesse intelliguntur, non quod novam actionem pariunt, sed quod formant eam ipsam actionem, quæ ex contractu, cui adjecta sunt, dari solet *l. 7. §. 5. ff. h. t. l. 4. ff. ad legem Commiss. l. 79. ff. de contrah. emp. l. 16. ff. de addict. in diem l. 6. §. 1. ff. de Act. Empti l. 4. ff. ad legem commiss.*

X V I I.

Si Pactum ex intervallo adjectum sit contractui bonæfidei, non inest ei à parte actoris, nisi sit de substantia seu natura contractus: si vero pactum sit adjectum, quod est extra naturam contractus seu de ejus adminiculis, non inest contractui bonæfidei nisi à parte rei, contractui stricti juris pactum adjectum ex intervallo nunquam ei inest, sed ad exceptionem prodest *l. 7. §. 5. & 6. l. 27. §. 3. ff. h. t. l. 72. ff. de contrah. emp. l. 13. C. h. t.*

XVIII.

Pactus ne peteret, postea convenit ut peteret, prius pactum per posterius eliditur non ipso jure, sed ope replicationis *l. 27. §. 2. ff. h. t.* Quæritur si prius pactum in rem sit adeoque etiam fidejussori proffit, an utilitas priori pacto fidejussori parta adimatur ei per posterius pactum? *neg. l. ult. ff. aff. l. 27. §. pactus ff. h. t.* quamvis hæ leges è diametro sibi obstare videantur tamen de conciliatione earum non est desperandum.

XIX.

Pacti obscuri & ambigui interpretatio contra eum facienda est, in cujus potestate fuit legem apertius dicere, itaque potius contra venditorem & locatorem, quam emptorem & conductorem *l. 39. ff. h. t. l. 21. l. 33. ff. de contrah. amp. l. 172. ff. de R. J.*

COROLLARIA.

I.

*L. 2. C. de rescind. vendit. locum habet
quoque in emptore.*

II.

*Qui credidit in refectionem navis non
habet tacitam hypothecam.*

III.

In pignore prestatur culpa levis.

F I N I S.

Nobilissimo ac Præstantissimo

VIRO JUVENI

**D.D. FREDERICO
HAMEL,**

*Cum in illustri hac Academia Ultrajectina
Jurisconsultorum Ordini adscriberetur.*

Quorà sacratum dum fulcas naufraga juris

Per legum Syrtes stat tua vecta ratis.

Dum Zephyrus placidis currentem adsibi
lat^o alis

Contingis portus Typhis & ipse tuos.

Tu

Tu Themidis templo , sacros dubiosque recessus
Perspicis, est meritis prona favensque Themis.
Vestraque Casareas aperit facundia chartas
Indoctumque orbem mystica jura doces.
Sed quo Musa ruis? tua contrahe vela, quid altum
Rursus adis, nescis quid malesana paras.
Littora Diva petas, subducas carbasa Ponto
Dum levis ad vestram sibilat aura ratem.
Sit cecinisse fatis, canimus quid carmina vatum
Nos rude vulgus iners, sit voluisse fatis.

A. D. PLOOS VAN AMSTEL.

J. V. Stud.

B 3

A D

A D

Eruditissimum & Politissimum

D O M I N U M

F R E D E R I C U M

H A M E L,

Egregiè pro Laureâ disputantem.

*Concordes servare viros ratione, su-
prema*

*Lex erat, & veri norma decusque
Dei.*

Integer imperium non hic captabat in illum,

Tutus ab insidiis, quas putat esse procul.

Fronti certa fides. Votum promissa tenebat:

Conscia mens recti, simplicitatis amans.

AST

*Ast ubi per varias iuverunt secula fraudes ,
Ortaque dissidiis seditiosa manus.
Tunc quæsitâ malis solatia : fœdera pangunt ,
Et male compositos Pacta juvare docent.
Pacta quibus redeant , primævi tempora Juris ,
Et Libertati panditur omnis honos.
Sic Tu deficiens genus erigis , atque resurgunt
Pacta , quibus redeat Pax , & amica quies.
Sic Tu restituis Rem , sic violata reformas
Ingenio , & factis Pacta probanda dabis.
Vive diu felix : Patriaque Patrique beatos
Redde dies ; Urbi , Civibus ipsa salus.*

N. N.

Do-

Doctissimo Ornatissimoque
D^o. D^o. F R E D E R I C O
H A M E L,

*Cum Juris utriusque Doctor in alma Tra-
ject. Academia crearetur.*

Aureola Musæ doctoris cingite
frontem
Qui modo pro rostris jura pe-
rita dabit
Fama decusque fori qui civica jura do-
cebis
Et tenerum poscis tollere nomen humo
Qui nunc de pactis facunda differis arte,
Ingeniū ut celebret munera quisque tui
Hinc patet æternæ majestatis ardua famæ
Hinc inter doctos laus tibi magna
manet.

L. J. M.
Amico raptim cecinit.